Åbningstale – Bent Melchior Prisen 2026

Bent Melchior skriver i sin selvbiografi i bogen Så vælg da livet:

"Jeg er født i udlændighed i det Tyskland, hvor nazismen marcherede frem. Jeg ramte – om end ved et tilfælde – en SS-officer i hovedet med mine byggeklodser. Jeg er født i samme måned som Anne Frank og var udset til at samme kranke skæbne, som overgik hende som fjortenårig.

Efter katastrofen, som nazismen bragte til verden, har vi oplevet, at den jødiske nation er genopstået. Vi har set, at delingen af Europa, som mange troede var permanente, er blevet bragt til ende og myrderierne i Gulag er bragt til ophør. Vi har set apartheid i Sydafrika forsvinde og mange lande er blevet demokratiske. I Europa har freden fået en ny chance, og i Mellemøsten har en ægyptisk præsident talt i det israelske parlament, og PLO´s leder har udvekslet håndtryk med israelske ledere.

Vi er langt fra de messianske tilstande, men vores efterkommere skal også have en chance for at opleve mirakler.

Det skrev Bent Melchior i 1997. Små 30 år senere står vi her i 2026.

På nogle områder er verden blevet markant bedre. Flere mennesker er kommet ud af ekstrem fattigdom. Flere får en uddannelse. Flere børn bliver vaccineret, og langt flere mennesker overlever sygdomme, som tidligere kostede millioner af liv.

Det er fremskridt, vi ikke må tage for givet. Det er faktisk små og store mirakler.
Men der er også en anden side af historien.

Der er flere væbnede konflikter. Millioner af mennesker er drevet på flugt. Klimaforandringerne skaber stadig større udfordringer og naturkatastrofer. Og når vi ser på frihedsrettighederne, er billedet heller ikke opløftende.

Den positive udvikling er vendt på flere områder. Ytringsfriheden, forsamlingsfriheden og åndsfriheden er under pres. LGBT+-personers rettigheder bliver udfordret og nogle steder rullet tilbage. Der er krig i Europa, i Mellemøsten og i Afrika. Og demokratiet er under pres i en lang række lande.

Måske sidder nogle af jer og tænker: Hold da op! Det var da noget af en åbningstale til en festlig aften. Sådan havde jeg det faktisk også, da jeg mødte en mand i New York, som beskæftigede sig med at måle verdens tilstand.

Han sagde noget, jeg aldrig har glemt:

Hvis man sætter alle de ting, der går dårligt i verden, ind i én graf, og samtidig sætter alle de ting, der går godt, ind i en anden, så viser det samlede billede faktisk, at verden bevæger sig fremad.

Det betyder ikke, at vi skal lukke øjnene for alt det, der går galt. Tværtimod. Vi skal turde se virkeligheden i øjnene. Både de fremskridt, vi har opnået, og de tilbageskridt, vi er vidner til.

For verden bliver ikke bedre af sig selv. Fremskridt kommer ikke af at håbe. De kommer, fordi nogen handler. Fordi nogen insisterer på, at tingene kan være anderledes. Og fordi nogen har mod til at træde ud på broen – også når det er svært.

Og måske er spørgsmål ikke, om vi kommer til at opleve mirakler. Men hvad vi hver især vil gøre for at skabe dem.

Hvad skal der egentlig til for at skabe en mere retfærdig, fredelig og fri verden?

Mange vil mene at regeringer, statsledere og magthavere må gøre noget. Og selvfølgelig har de et enormt ansvar. De træffer beslutninger, der kan starte krige, skabe fred, beskytte rettigheder og ændre millioner af menneskers liv.

Men forandring kommer ikke at tid fra Christiansborg, fra FN eller fra Det Hvide Hus.

Den begynder også hos det enkelte menneske. Store bevægelser bliver skabt. Det som var en drøm, bliver til en hverdag.

Derfor må vi aldrig undervurdere det enkelte menneskes betydning.
Ét menneske kan gøre en forskel. Et menneske kan sige fra, når andre tier, bygge bro, når andre bygger mure eller række hånden ud, når andre vender ryggen til.

Vi kan alle være den dråbe, der skaber ringe i vandet.

Og det bringer mig til aftenens anledning.

I dag er vi samlet for at mindes en mand, der gennem sit liv og virke netop viste, hvad det vil sige at være sådan et menneske.

Bent Melchior var ikke bare en religiøs leder. Han var en brobygger. Han insisterede på dialog, også når uenighederne var store. Han turde stå op for mennesker, også når det var upopulært. Og han viste os, at man godt kan stå fast på sine egne værdier og samtidig åbne sig for andres. Ikke fordi det altid var nemt, men fordi han vidste, at alternativet var langt værre.

Og netop derfor er vi også samlet i aften for at fejre et menneske, der har gjort en ekstraordinær indsats for at træde ud på broen. Et menneske, der har gjort en forskel og vist, at mod og handlekraft stadig kan flytte verden.

For måske er det netop sådan, mirakler opstår. Ikke på én gang. Ikke gennem én stor frelser eller én stor beslutning. Men gennem folket, beslutter sig for at gøre verden bedre.

Med de ord er det mig en kæmpe glæde at byde jer alle sammen hjerteligt velkommen til den femte uddeling af Bent Melchior Prisen 2026.